

STORTINGET

Innst. 82 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 134 L (2018–2019)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i finnmarksloven (endringer som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold og bakgrunnen for proposisjonen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag om endringer i finnmarksloven. Finnmarksloven gjelder forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke. Sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker fra 1. januar 2020 gjør det nødvendig å gjøre visse endringer for å tilpasse finnmarksloven til den nye fylkesinndelingen.

Departementet foreslår å endre loven slik at det vises til det geografiske området Finnmark, som i dag utgjør Finnmark fylke, slik at virkeområdet blir det samme som i dag. Oppgaver som i dagens lov er lagt til Finnmark fylkesting (blant annet valg av styremedlemmer til Finnmarkseiendommen, valg til kontrollkomiteen og godkjenning av Finnmarkseiendommens avhending av eiendom i visse tilfeller), foreslås lagt til fylkestinget i den nye Troms og Finnmark fylkeskommune. Det er også foreslått tilpasninger i reglene for hvem som skal kunne være mottaker av et eventuelt overskudd fra Finnmarkseiendommen, dersom styret beslutter at overskuddet skal deles ut.

Fra 1. januar 2020 vil det være elleve fylker i Norge. Når fylkeskommunene blir større, skal de også få flere

virkemidler til å utvikle fylkene i tråd med regionale behov og muligheter.

Proposisjonen fremmes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som er ansvarlig for forvaltningen av finnmarkslovens bestemmelser om Finnmarkseiendommen. Proposisjonen fremmes i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet, som har ansvaret for finnmarksloven som sådan.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sendte 4. desember 2018 på høring et forslag om endringer i finnmarksloven. I proposisjonens pkt. 3.2 gis en omtale av høringsinstansenes syn.

Det vises i proposisjonen til at slik departementet vurderer det, er det gjennomført konsultasjoner i tråd med avtale om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Departementet har valgt å involvere Finnmark fylkeskommune på tilsvarende måte som Sametinget. Det ble ikke oppnådd enighet om lovforslaget. I proposisjonens pkt. 2.4 gis en nærmere omtale av konsultasjonene.

1.2 Endringer i finnmarksloven

I proposisjonens pkt. 3.1 gis en omtale av gjeldende rett og forslagene i høringsutkastet.

1.2.1 Departementets vurderinger

OM LOVENS GEOGRAFISKE VIRKEOMRÅDE OG NAVN

Departementet foreslår i proposisjonen å endre lovteksten ved å henvise til det geografiske området Finnmark i stedet for Finnmark fylke. Når det gjelder formålsparagrafen og hvem loven er ment å tilgodese, foreslår departementet å spesifisere at loven er ment å tilgodese innbyggerne i Finnmark, i tråd med innspill fra Finnmark fylkeskommune. Intensjonen har ikke

vært å utvide kretsen av de som skal tilgodeses etter loven.

OM HVILKE ORGANER SOM SKAL VELGE MEDLEMMER TIL FINNMARKSEIENDOMMENS STYRE OG KONTROLLKOMITÉ

Departementet foreslår i proposisjonen å legge oppgaven med å velge medlemmer til Finnmarkseiendommens styre og kontrollkomité til det nye fylkestinget. Flere av høringsinstansene går inn for at det skal opprettes et nytt organ for å løse denne oppgaven, for eksempel et råd eller et representantskap som utgår fra kommunene i Finnmark.

Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig å benytte seg av eksisterende strukturer og ikke opprette et eget system med et valgorgan som bare har som oppgave å oppnevne medlemmer til Finnmarkseiendommens styre og kontrollkomité og eventuelle andre oppgaver som etter finnmarksloven i dag ligger til Finnmark fylkesting. Dersom man skulle ha valgt en slik løsning, er det en rekke problemstillinger man må finne egne løsninger på. Et nytt organ vil også kreve løsninger for administrasjon og finansiering. Videre kan det ved opprettelse av et slikt nytt organ bli uklart hvordan styremedlemmene skal kunne holdes til ansvar mellom de ordinære valgene. Videre vil et valg fra et kommunebasert valgorgan kunne føre til at ulike grupper av kommuner i praksis vil velge «sitt» styremedlem, noe som vil kunne gi uheldige bindinger for de som er valgt.

I konsultasjonene med Finnmark fylkeskommune ble det også foreslått at valget av styremedlemmer kunne bli lagt til fylkestingsrepresentantene med bostedsadresse i Finnmark, den såkalte «Finnmarksbenken». Departementet vurderer heller ikke det alternativet som en god løsning. Fra 1. januar 2020 vil det nye fylket være én valgkrets. Hvor mange representanter de ulike listene har fra Finnmark, vil kunne variere, og dette alternativet vil gi en vilkårlig fordel til de listene som har flere representanter fra Finnmark. Videre vil representanter bosatt i Finnmark kunne ha vararepresentanter bosatt i Troms, og motsatt.

Departementet vurderer det derfor fortsatt slik at oppgaven med å velge styremedlemmer bør legges til det nye fylkestinget. Når Sametinget i dag velger medlemmer til Finnmarkseiendommens styre, gjøres det av et samlet plenumsmøte, som også består av representanter fra utenfor Finnmark. Etter departementets vurdering er det en praktisk løsning, som også vil kunne fungere godt for de tre øvrige styremedlemmene. Departementet vurderer det også slik at kravet om at medlemmene skal være bosatt i Finnmark, vil være med på å forankre styringen i Finnmarks befolkning.

Etter departementets vurdering er det gode grunner for at modellen for oppnevning av styremedlemmer

bør være så lik som mulig for de sametingsvalgte styremedlemmene og de fylkestingsvalgte.

Departementet har notert seg Finnmark fylkeskommunes bekymring for om det nye fylkestinget vil ha tilstrekkelig legitimitet, men deler ikke denne bekymringen.

Departementet har en tilsvarende vurdering når det gjelder de andre oppgavene som i dagens lov er lagt til Finnmark fylkeskommune.

OM UTDELING AV OVERSKUDD FRA FINNMARKSEIENDOMMEN

Departementet foreslår i proposisjonen at den nye fylkeskommunen skal kunne motta overskudd dersom styret beslutter dette. Loven er ment å tilgodese innbyggerne i Finnmark. Dersom overskuddet deles ut til den nye fylkeskommunen eller allmenntilretteformål, er det spesifisert at midlene skal komme Finnmarks innbyggere til gode. Midlene skal ikke anvendes til formål som er innrettet mot innbyggerne i hele det nye fylket.

OM FREMGANGSMÅTE FOR VALG AV MEDLEMMER TIL FINNMARKSEIENDOMMENS STYRE

Sametinget, og enkelte andre høringsinstanser, har i høringen kommet med forslag om å endre § 7 og § 8 i loven, slik at Sametinget får frihet til selv å velge hvordan Sametingets styremedlemmer skal oppnevnes. Forslaget ville innebære at kravene om forholdsvalg og valg i plenum tas ut av loven.

Departementet kan ikke se at forslaget er nødvendig som følge av fylkessammenslåingen. Begrunnelsen fra Sametinget er i liten grad knyttet til sammenslåingen. Forslaget om en tilsvarende endring for fylkeskommunens valg av styremedlemmer har ikke støtte fra Finnmark fylkeskommune, og forslaget har heller ikke vært utredet eller vært på alminnelig høring. Det vil være uheldig om modellen for valg av styremedlemmer skulle endres bare for Sametingets vedkommende. Etter departementets syn bør man dessuten i utgangspunktet være tilbakeholden med endringer i finnmarksloven, som var et resultat av et bredt og skjørt kompromiss, inngått i 2005. Departementets syn er på denne bakgrunn at man ikke bør gå videre med Sametingets forslag i denne sammenheng.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget

Etter departementets vurdering vil ikke endringsforslagene i denne proposisjonen innebære økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharakhani, Kjell-Idar

Juvik, Stein Erik Lauvås og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Mari Holm Lønseth, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønås Kjos, fra Senterpartiet, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Heidi Greni, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til Prop. 134 L (2018–2019).

Komiteen viser til Stortingets vedtak av 8. juni 2017 om regionreformen og sammenslåingen av Troms og Finnmark fylkeskommuner fra 1. januar 2020. Lovforslaget om endringer i finnmarksloven kommer som en nødvendig følge av dette.

Komiteen viser til at lovforslaget har vært ute på høring, og at konsultasjoner med Sametinget er gjennomført uten at det ble oppnådd enighet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til høringsinnspill fra Finnmark fylkeskommune. Der fremholder fylkeskommunen at det ikke er tilstrekkelig utredet hvordan oppgaver som i dag ivaretas av Finnmark fylkeskommunene, skal løses etter 1. januar 2020. Flertallet støtter dette og mener Prop. 134 L (2018–2019) heller ikke på en god nok måte vurderer forslagene Finnmark fylkeskommune har kommet med. Flertallet mener særlig kommunemodellen som omtales i høringsinnspillet, burde vært vurdert på en grundigere måte.

Flertallet mener proposisjonen også er mangelfull når det gjelder vurderinger av de prinsipielle sidene rundt selve intensjonen med finnmarksloven.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det fra 1. januar 2020 fortsatt vil være krav om at de som blir valgt til styret for Finnmarkseiendommen, er bosatt i Finnmark. Det vil sikre at styremedlemmene har en lokal forankring i Finnmark. Disse medlemmer viser til at løsningen vil være tilsvarende som for Sametinget, hvor hele plenum oppnevner styremedlemmer.

Disse medlemmer viser til at den såkalte kommunemodellen vil innebære å danne et eget folkevalgt organ for utnevnelsen av styremedlemmer til Finnmarkseiendommen, noe som vil være komplisert og kostnadskrevende. Det vil være nødvendig å lage et eget regelverk om hvordan valget skal foregå, og det må opprettes en egen administrasjon som også krever egne budsjetter. Disse medlemmer viser til at det vil skape mer byråkrati, noe som vil være unødvendig når oppgaven kan legges til den nye fylkeskommunen. Derfor er det, etter disse medlemmers vurdering, ikke riktig

å bruke ressurser på en utredning av den nevnte kommunemodellen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er uheldig at det ikke ble oppnådd enighet i konsultasjonsrundene mellom departementet, Sametinget og Finnmark fylkeskommune om lovforslaget. Flertallet viser til at de respektive partier er imot tvangssammenslåingen av Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune. En lovendring vil være en midlertidig løsning frem til en fremtidig oppløsning av fylkessammenslåingen.

Om lovens geografiske virkeområde

Komiteen er enig i at loven er ment å tilgodese innbyggere i Finnmark, og at lovens virkeområde avgrenses i henhold til dette.

Komiteen viser til retdebrev fra kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland, datert 13. november 2019, om en inkurie i lovforslaget. Komiteen merker seg at det gjelder en setning som ville falt ut i § 2 uten rettingen. Setningen i loven slår fast at i strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg. Komiteen viser til at det er viktig at denne setningen ikke faller bort, og endrer lovforslaget i tråd med retdebrevet. Komiteen foreslår på denne bakgrunn at finnmarksloven § 2 første ledd skal lyde:

«Loven gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i Finnmark. Med Finnmark menes det området som utgjorde Finnmark fylke 1. juli 2006. I strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg.»

Om valg av organer nedsatt med hjemmel i finnmarksloven

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår at valg av styre og kontrollkomité, samt andre mulige valg, for fremtiden legges til fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune. Komiteen viser også til kravet om at medlemmer som velges, skal være bosatt i Finnmark, og at styringen av Finnmarkseiendommen således vil være forankret der. Komiteen mener praktiske og formelle hensyn tilsier en slik løsning, og støtter dette.

Om utdeling av overskudd

Komiteen viser til at driften av Finnmarkseiendommen ikke har overskudd som formål. Skulle overskudd likevel forekomme, og styret kommer til at dette skal kunne anvendes utenfor eiendommens egen drift, skal slike utdelinger til fylkeskommunen kun tilgodese Finnmarks innbyggere. Komiteen støtter dette.

Om økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteen merker seg at de fremlagte forslag ikke har økonomiske eller administrative konsekvenser.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i finnmarksloven (endringer som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven)

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Finnmark fylke» endres til «*Finnmark*»:

§ 22 første ledd, § 23 første ledd og § 29 andre ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Finnmark fylkesting» endres til «*Troms og Finnmark fylkesting*»:

§ 7 andre ledd, § 7 sjette ledd, § 10 tredje ledd, § 10 sjette ledd, § 16 første ledd, § 16 femte ledd og § 31 andre ledd.

I følgende bestemmelser skal uttrykket «fylkesmannen i Finnmark» endres til «*fylkesmannen i Troms og Finnmark*»:

§ 18 andre ledd og § 46 første ledd.

§ 1 første ledd skal lyde:

Lovens formål er å legge til rette for at grunn og naturressurser i *Finnmark* forvaltes på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for *innbyggerne i Finnmark* og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunns- liv.

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i *Finnmark*. *Med Finnmark menes det området som utgjorde Finnmark fylke 1. juli 2006*. I strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg.

§ 15 første ledd skal lyde:

Dersom Finnmarkseiendommen i bankinnskudd, kontanter og lignende har aktiva som fratrukket eventuell gjeld overstiger det som trengs av reserver for å sikre driften, kan styret beslutte at overskuddet helt eller delvis skal utbetales til *Troms og Finnmark fylkeskommune, Sametinget eller allmennyttige formål*. *Over-skudd som deles ut til fylkeskommunen eller allmennyttige formål, skal komme Finnmarks innbyggere til gode*.

§ 25 andre ledd skal lyde:

Finnmarkseiendommen kan gi andre enn dem som er bosatt i kommunen eller i *Finnmark*, ytterligere adgang til å utnytte fornybare ressurser som nevnt i §§ 22 og 23.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 3. desember 2019

Karin Andersen

leder

Olemic Thommessen

ordfører

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsministeren

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

17/5557-41

13. november 2019

Vedr. prop. 134 L (2018-2019)

Jeg viser til proposisjon om endringer i Finnmarksloven (endringer som følge av sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker), Prop. 134 L (2018 – 2019) som ble fremmet i statsråd 21. juni 2019. Proposisjonen omhandler endringer i Finnmarksloven som kreves på grunn av Stortingets vedtak av 8. juni 2017 om sammenslåingen av Troms og Finnmark fylker fra 1. januar 2020.

Det er oppdaget at proposisjonen ved en inkurie mangler en setning i § 2 i lovforslaget. Jeg beklager det inntrufne, og ber komiteen om å korrigere feilen.

Fra forslaget til endringer i Finnmarksloven i prop 134 L (2018-2019) hitsettes:

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i *Finnmark*.

Med Finnmark menes det området som utgjorde Finnmark fylke 1. juli 2006.

Forslaget inneholder ikke nåværende annet punktum som lyder:

I strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg.

Det var ikke intensjonen å sløyfe annet punktum, loven skulle ikke endres på dette punktet. Setningen skulle utgjøre tredje punktum i ny § 2.

Jeg ber om at feilen korrigeres slik at § 2 lyder:

§ 2 skal lyde:

Virkeområde

Loven gjelder for fast eiendom og vassdrag med naturressurser i *Finnmark*.
Med Finnmark menes det området som utgjorde Finnmark fylke 1. juli 2006. I strandlinjen gjelder loven så langt ut i sjøen som den private eiendomsretten strekker seg.

Med hilsen

Monica Mæland

